

Enligt sändlista

Ändring av föreskrifter samt fastställelse av skötselplan för naturreservatet SVENSKA HÖGARNA, Norrtälje kommun.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

<u>Namn</u>	Naturreservatet Svenska Högarna
<u>Kommun</u>	Norrtälje
<u>Socken</u>	Blidö
<u>Fastighet</u>	Svenska Högarna 1:1
<u>Lägesbeskrivning</u>	ek karta 400 81, 400 91, 400 92 sjökort nr 713 båtsportkort nr 713,2 och 713,4

Reservatet omfattar hela arkipelagen Svenska Högarna belägen ca 65 km öster om Vaxholm. Svenska Högarna utgör en del av den yttersta skärgården i länet.

<u>Area</u>	ca 2 600 ha
<u>Därav landarea</u>	ca 100 ha
<u>Markägare</u>	Svenska staten (Fortifikationsförvaltningen)
<u>Naturvårdsförvaltare</u>	Stiftelsen Stockholms Skärgård

GRUND FÖR BESLUTET

Ögruppen karaktäriseras av karg utskärgårdsnatur med kala renspolade hållar. Jättegrytor, hållkar och isräfflor finns i området. Träd och buskvegetation förekommer endast sparsamt i de mest skyddade lägena. Markvegetationen utgörs huvudsakligen av en örtrik rished. Svenska Högarna har en mycket intressant fågelfauna,

framför allt på öarna Kalken och Lillö, med för länet mindre vanliga arter som t ex grågås, tordmule, sillgrissla och labb. Området utgör en av länets förnämsta sträcklokaler för flyttfågel.

Svenska Högarna ligger inom ett 860 km² stort område som föreslagits till marint reservat av en utredning genomförd av statens naturvårdsverk och i en rapport från en arbetsgrupp inom Nordiska Ministerrådets ämbetsmannakommitté för miljöfrågor. Inom naturreservatet har mätstation, för övervakning av luftkvalitéer, uppförts under 1980-talet. För att begränsa förorening från oljeeldning kan det bli aktuellt att uppföra vindkraftverk.

Svenska Högarna var förr en fiskehamn och är sedan gammalt en fyrplats. Bland sevärdheterna kan ytterligare nämnas en trojaborg (stenlabyrint) och en kyrkogård på Storön.

Arkipelagen har en storslagen natur med många för friluftslivet attraktiva vattenområden, men endast begränsade hamnmöjligheter finns på östra delen av Storön (Innerhamnen och Västermanshamnen).

ÄNDAMÅLET MED RESERVATET

Att skydda ögruppens zoologiska, botaniska och marinbiologiska värden. Dessutom skall områdets kulturhistoriska tradition uppmärksammas samt områdets betydelse för friluftslivet tillvaratagas. Företrädesvis skall områdets zoologiska, speciellt dess ornitologiska kvaliteter tillvaratagas.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Med stöd av 12 § naturvårdslagen (1964:822 omtryckt 1974:1025 och ändrad 1982:1097) ändrar länsstyrelsen sitt tidigare meddelade beslut den 12 november 1976 (dnr 11.121-45-71) om inrättande av naturreservatet Svenska Högarna, till följd varav beslutet kommer att ha följande lydelse från den dag då ändringsbeslutet vinner laga kraft.

FÖRESKRIFTER FÖR NATURRESERVATET

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter jämlikt 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägarens och annan sakägares rätt att förfoaga över fastighet inom reservatet.

Med sakägare avses här person som enligt avtal, arrende eller motsvarande har rättighet att disponera delar av fastigheten. Sådan person är sakägare enbart för det område där sådan person har särskild rätt och ej för reservatet som helhet.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar skall förbud gälla att

1. företa nybyggnad,
2. anlägga brygga eller eljest vidta åtgärder som ger intryck av att tillträde är förbjudet för allmänheten,
3. anordna upplag,
4. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning - informations- och fridlysningstavlor undantagna,
5. på land och i vatten bedriva täkt, även husbehovstäkt och annan verksamhet som förändrar områdets topografi samt prospektering av sand, grus, lera, malm, olja, mineraler och alger,
6. muddra, tippa och dumpa eller lägga upp muddermassor,
7. släppa ut avloppsvatten, annat flytande eller fast avfall,
8. spränga under vatten,
9. inplantera eller släppa lös för området främmande djurart,
10. inplantera, så eller sätta för området främmande växtart. Dock må tillsynsman i anslutning till bostadshus och vad som anges i skötselplanen anlägga mindre köksträdgård,
11. bedriva jakt, dock får ringmärkning av fågel ske efter länsstyrelsens tillstånd,
12. bedriva fisk- eller musselodling och
13. framföra motordrivet fordon. Dock får tillsynsmannen använda motordrivet fordon för nödvändiga transporter mellan innerhamnen och fyrplatsen.

...
Utän länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

- ...
14. uppföra anläggning, ändra färgsättning, riva eller eljest ändra byggnad eller anläggning,
15. dra fram mark- eller luftledning,
16. genomföra militära övningar. Föreskriften avser ej inomhusövningar,
17. uppföra stängsel eller andra hägnader,
18. förlänga avtal om upplåtande av plats för strandbod eller ingå nytt sådant avtal.

Länsstyrelsen avser att efter ansökan av sjöfartsverket bevilja undantag från förbuden under punkterna 1 och 14, avseende ändring, för åtgärder med fyrbyggnaden som är betingade av sjösäkerhetsskäl.

Länsstyrelsen avser även att efter ansökan lämna tillstånd för uppsättning av mätinstrument för väderkontroll och miljöövervakning samt vindkraftverk i den mån detta inte medför avsevärda, negativa effekter på djurliv och naturmiljö.

B. Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen angående markägarens och annan sakägares skyldighet tåla visst intrång.

För att tillgodose ändamålet med reservatet förpliktas markägaren och annan sakägare tåla att sådana åtgärder vidtages inom området som framgår av den bifogade skötselplanen.

C. Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet.

Med allmänhet avses även statlig och kommunal tjänsteman under tjänsteutövning med undantag för personal, jämte medhjälpare, som har ansvar för områdets naturvårdsförvaltning.

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar skall förbud gälla att

19. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning såsom att borra, hacka, spränga, rista, måla eller utföra annan markbearbetning,
20. skada levande eller döda träd och buskar samt att såväl på land som i vatten skada vegetationen i övrigt,

- ...
21. störa djurlivet,
22. inplantera eller släppa lös för området främmande djurart,
- ...
23. inplantera, så eller sätta för området främmande växtart,
24. medföra hund eller katt som inte är kopplad,
25. framföra motordrivnet fordon på land,
26. för längre tid än två dygn förankra båt vid samma strand,
27. tälta längre tid än två dygn,
28. framföra motordriven farkost med högre hastighet än 7 knop,
29. göra upp eld på berghällar,
30. under tiden 1 april - 31 juli landstiga på öarna Kalken och Lillö samt befara vattenområde närmare än 100 m från dessa öar och
31. under tiden 1 april - 15 juli fiska från land och inom 100 meter från stranden av samtliga öar undantaget Storön.

D. Föreskrifter med stöd av 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) om vård och förvaltning.

1. Naturvårdsförvaltare och samråd.

Naturvårdsförvaltare skall vara Stiftelsen Stockholms Skärgård. Vid förvaltningen skall samråd fortlöpande äga rum med länsstyrelsen och markägaren.

2. Skötselplan

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om naturvårdsförvaltningen genom att fastställa bifogad skötselplan.

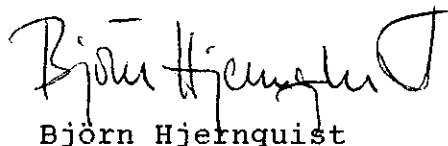
Detta beslut kan överklagas till regeringen, miljö- och energidepartementet, enligt bilaga 2.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit miljövardsdirektör Tord Céwe, beslutande, avdelningsdirektör Anders Häggblom, länsarkitekt Daniel Nordström, länsantikvarie Jan Bertil Schnell, överlant-

...
mätare Torsten Algrim, länsassessor Fredrik Denecke
samt byrådirektör Björn Hjernquist, föredragande.
...

Tord Cewe

Björn Hjernquist

Bilagor

1. Karta över naturreservatet
2. Hur man överklagar
3. Skötselplan

SÄNDLISTA

BH-I-2/IE

Naturreservatet Svenska Högarna

Long O 19° 27,7'

Long O 19° 32,3'

Lat N
59° 27,6'

Kalken

Fågelskydds-
område. Till-
träde förbjudet
under tiden
1.4 - 31.7

Skrubban

Storön

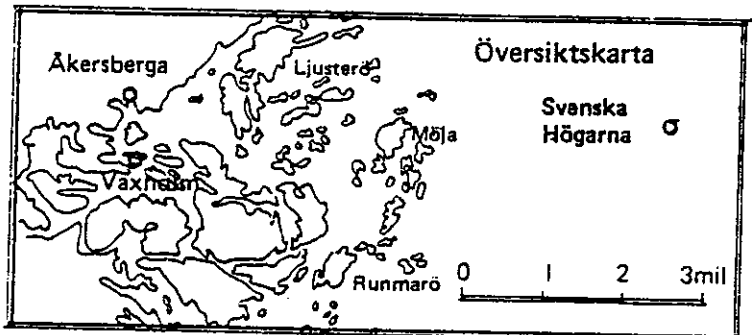
Skvimparskär

Innertärnan

Yttertärnan

Fågelskydds-
område. Till-
träde förbjudet
under tiden
1.4 - 31.7

Lat N
59° 24,3'

0 1 km

Skala 1 : 25 000

Gräns för
naturreservatet

SKÖTSELPLAN

I. ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

Se beslut om naturreservatet.

2. FÖRESKRIFTER

Föreskrifter med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen återfinns i beslut om naturreservatet.

3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA

3.1 Naturförhållanden m m

Allmänt

Svenska Högarna utgör en del av den yttersta skärgården i länet. Arkipelagen karaktäriseras av karg utskärgårdsnatur med kala renspolade hållar. Jättegrytor, hållkar och isräfflor finns inom området.

Vegetationen

Vegatationen är i huvudsak av ris-hedtyp med kråkris, ljung och krypande enbuskar. I sprickskrevorna finns fuktiga partier med starrarter och även vindpinade träd, al, rönn och sälg. På några få platser finns dessutom aspsly, enstaka tallar och några få granar.

Djurliv

Ögruppen är en mycket intressant fågellokal med för länet mindre vanliga arter. Bl a häckar inom reservatet sillgrisslor, tordmular, grågås, labb och vissa år jorduggla. Under höst- och vårsträcket är ögruppen rastplats för en stor mängd fågel. Kunskapen om fågelsträcket vid Högarna är långtifrån känt men observationer från senare år tyder på att lokalen är utomordentligt intressant. Vintertid uppehåller sig tidvis över hundratalet storskarvar i området.

Naturvårdsenheten

... Säl förekommer i området. På Storön finns tillfälligt enstaka skogshare.

... Tillfälligt har även räv och hermelin funnits inom ögruppen.

Sork finns och utgör viktig föda för rovfågel, ugglor och huggorm. Huggorm finns rikligt. Även padda, vanlig groda och snok förekommer.

Inom ögruppen finns en permanent sjö - Rudsjön, samt flera av mer eller mindre tillfällig karaktär. I Rudsjön har enligt uppgift tidigare funnits rudor.

3.2 Kulturhistoria

Svenska Högarna, fordom kallat Svenska-hoga, har gamla anor. Sedan åtminstone 1400-talet har ögruppen använts som fiskehamn för säsongfiske främst av strömming. Från början lydde Svenska Högarna under kronan som kronofiske. Under 1600-talet löd öarna under Lennart Torstenssons grevskap i Roslagen. Vid 1700-talets början åtnjöt kyrkoherden i Frötuna härifrån 30 tunnor strömming i tionde.

Under 1700-talet fanns på Storön ett kapell vars klocka nu gör tjänst i Norrtälje rådhus. Vid kapellet anlades en begravningsplats.

På Storön finns också en labyrint som torde ha anlagts och använts av fiskare för bättre fiskelycka. Fyrtornet byggdes 1874 och sedan dess har ön varit bebodd permanent. Sedan 1968 är fyren automatiserad.

3.3 Markanvändning

Allmänt

Jord-, skogsbruk eller yrkesfiske förekommer ej inom reservatet.

Befintliga byggnader och anordningar (Se karta och beskrivning i plandelen)

Följande byggnader och anordningar finns:

- 1 Bostadshus
20 m öster om byggnaden finns en 1 m hög solmätare.
- 2 Bostadshus
Norr om byggnaden finns en flaggstång på hällen.

Naturvårdsenheten

... 3 Uthus

4 Uthus

Norr om byggnaden finns en brännugn.

... Norr om byggnaden finns en gjuten utbyggnad på berget, vilkens tidigare användning är oviss.

5 Uthus

6 Brunn, 42 m djup

7 Fyrbyggnad

I anslutning till fyren finns en förvaringsbod i öster.

Norr om fyren finns två svarta kanoner uppställda.

Fyren uppfördes 1874. Höjden är 31 m. 12,5 m till plattformen. 30 steg. Fyren automatiserades 1968.

8 Husgrund

9 Informationsbod, fd kanonhus

10 Uthus

11 Mast

12 Tvåvåningshus

13 Jordkällare

14 Uthus

15 Sjöbod 5,7x3,6 m

16 Sjöbod 6,2x3,5 m

17 Husgrund

På hällen finns inskription:

Ano 1614

14 sept

Axelius Ingemundi

Hägg

kompassros

4 juli 1932

Erik Hägg Generallotsdir.

och hans son

Gunnar Hägg docent

8.9 led efter

Axel Ingemundsson Hägg

Naturvårdsenheten

...
A I Hägg född 1576 och död 1655
var bosatt på Björnö sätesgård i
Frötuna socken.
...

18 Tvättstuga 5x4 m

19 Sjöbod 3,2x3,0 m

20 Sjöbod 3,25x2,5 m

21 Sjöbod 4,0x3,1 m

22 Sjöbod 5,4x2,8 m

23 Kanonhus 5x2 m

24 Sjöbod 9,5x2,5 m

25 Sjöbod 8,5x3,5 m

26 Elverksbyggnad

Byggnaden användes tidigare för förvaring av tankar etc för mistlurssignalering.

Från och med 1977 för förvaring av elverket.

Öster om byggnaden finns en gjuten stenkista på hällen, vilkens tidigare användning är oviss.

27 Sopmaja

Öster om sopmajan finns en brygga och en vinsch samt en dragränna sprängd i hällen. Söder om sopmajan finns ett prydnadsankare.

28 Bryggor

Tre bryggor och ytterligare pålar för en fjärde i Innerhamnen.

29 Telefonhytt

Disponeras av allmänheten. För underhåll etc ansvarar naturvårdsförvaltaren. Daglig tillsyn etc utföres av tillsynsman.

Tel 0176/613 54

30 Husgrund

Övriga byggnader:

Nordväst om byggnad nr 3 finns en klockstapel. Klockstapeln ägs och underhålls av Blidö försam-

Naturvårdsenheten

...
ling. Den uppfördes 1970 av Rune Öberg (f d väder-
observatör på Svenska Högarna). Klockan skänktes
1970 av Blidö församling.

...
I anslutning till klockstapelns finns en gravplats.

Trappor finns från byggnad nr 10 till fyren samt
öster om byggnad nr 8.

Träspänger från byggnad nr 1 till norr om byggnad 7
" " " 8 " byggnad nr 14
" " " 17 " byggnad nr 14

3.4 Tillgänglighet

Området nås endast med båt och någon reguljär båt-
förbindelse finns för närvarande inte.

3.5 Anordningar för friluftsliv

Båtbrygga

Angöringsringar och bojar

Sopmaja (torrklosett och soppåsar)

Telefon

Förbandslåda.

Naturvårdsenheten

II PLANDEL

1. DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Syftet med vården och förvaltningen

Reservatet skall vårdas så att områdets zoologiska och botaniska och marinbiologiska värden bevaras. Dessutom skall områdets kulturhistoriska tradition uppmärksammas samt områdets betydelse för friluftslivet tillvaratas. Företrädesvis skall områdets zoologiska, speciellt dess ornitologiska kvaliteter tillvaratas.

Detta innebär att särskilt skall beaktas.

- Ögruppens unika fågelliv med häckande sillgrisslor, tordmule m fl arter och betydelse som sträckfågellokal.
- Ögruppens karaktär av oexploaterad ytterskärgård med karg natur och kala renspolade hällar.
- Ögruppens kulturhistoriska tradition
- Ögruppens betydelse för friluftslivet.

Det är viktigt att naturreservatet Svenska Högarna förblir ett område där djurlivet och naturvärdena särskilt beaktas och att störande inslag starkt begränsas och att det rörliga friluftslivet anpassas efter detta. Det rörliga friluftslivet skall kanaliseras till Storön så att naturmiljön inom övriga öar, kobbar, skär och flader blir minimalt påverkad.

1.2 Övergripande mål.

1.2.1 Allmänt

Hela ögruppen är att betrakta som en enhet i vilket huvudön - Storön - har bebyggelse och till vilken den sociala aktiviteten är koncentrerad medan de sociala aktiviteterna på övriga öar starkt skall inskränkas till förmån för det ömtåliga djurlivet.

1.2.2 Vegetationsvård

Det är inte aktuellt med speciell vård av vegetationen, däremot kan det bli aktuellt med skydd för

Naturvårdsenheten

...
områden där vegetationen är känslig för tramp. Skyddet kan i första hand utgöras av lämplig spångläggning inom vissa speciellt frekventerade områden för att kanalisera trampet till vissa stråk. Detta kan även motiveras av faunaskäl - till skydd för exempelvis häckande ejdrar.
...

1.2.3 Hävd av kyrkogården

Vegetationen inom kyrkogården utgörs av ängsflora med enstaka träd. Slätter skall årligen utföras i Blidö församlings regi, dock endast i begränsad omfattning.

1.3 Faunavård och jakt

1.3.1 Faunavård

1.3.1.1 Fågelskyddsområden.

Till skydd för djurlivet är tillträdet till öarna Kalken och Lillön och vattenområdet däromkring inskränkt. Tillträdesförbudet gäller 1/4-31/7. Även på andra öar är djurlivet känsligt, varför sociala aktiviteter skall koncentreras till Storön.

1.2.1.2 Utfodring av vilt.

Utläggning av slaktavfall för rovfågel bör ske. I bedömningen av dylik verksamhet bör samverkan ske med det rovfågelprojekt som drivs i Stockholms skärgård i Svenska Naturskyddsföreningens regi (tel 08/15 15 50).

1.3.2 Jakt

Jakt är förbjuden inom hela reservatet. Ringmärkning av fågel får ske efter länsstyrelsens tillstånd.

1.4 Fiske

Fiske får ej ske inom fågelskyddsområde under den tid besöksförbud råder. Allmänhetens rätt att bedriva handredskapsfiske gäller enbart för Storön, inom övriga strandområden intill 100 m från stranden har allmänheten ej rätt att fiska under tiden 1.4-15.7. Syftet med detta förbud är att freda lekplatser för fisk samt att skydda fågellivet under häckningstid. Om ytterligare skyddsåtgärder visar sig erfordras, t ex tillträdesförbud, skall detta övervägas.

Naturvårdsenheten

1.5 Byggnader

1.5.1 Allmänt

Ägande- och dispositionsrätten över byggnaderna innehålls av markägaren. Dock är vissa strandbodan i annan ägo. Fem stycken strandbodan disponeras av enskilda personer. Markägaren har förbundet sig att inte förlänga avtal om upplåtande av plats för strandbod eller ingå nytt sådant avtal.

Av naturvårdsförvaltaren disponerade byggnader skall kunna utnyttjas för att inrymma tjänstemän och fackmän för forskningsändamål och ringmärkning samt SMHI-verksamhet.

Byggnaderna skall också kunna utnyttjas för att möjliggöra för allmänheten utan egen båt att övernatta inom reservatet. Anvisning för detta upprättas av naturvårdsförvaltaren.

Byggnadernas nummer återfinns på karta.

Byggnaderna finns fotografiskt dokumenterade hos länsstyrelsen.

Fem privatpersoner arrenderar område på Svenska Högar. Inom respektive område finns strandbod avsedd att användas för förvaring av materiel.

Nyttjanderättsavtal har i samråd med länsstyrelsen upprättats mellan bodägare och markägaren.

1.5.2 Disposition

Byggnad

Disposition

1 Bostadshus

Utnyttjas som förläggings- och expeditionsbyggnad ÖrlBO

Skärgårdsstiftelsen disponerar 1 rum som expeditionslokal enligt avtal med ÖrlBO. Byggnaden har renoverats under 1977.

2 Bostadshus

Tillsynsmannens bostad. Byggnaden har renoverats under 1977.

Norr om byggnaden finns en flaggstång på hällen.

Naturvårdsenheten

- 3 Uthus Förråd (ÖrlBO)
En del utnyttjas av SMHI enligt avtal med ÖrlBO.
- 4 Uthus Tillsynsmannen disponerar byggnaden som TC.
Norr om byggnaden finns en brännugn som disponeras och underhålls av tillsynsman.
Norr om byggnaden finns en gjuten utbyggnad på berget, vilkens tidigare användning är oviss.
- 5 Uthus Disponeras av tillsynsmannen.
- 6 Brunn, 42 m djup
- 7 Fyrbyggnad Disponeras av sjöfartsverket.
I anslutning till fyren finns en förvaringsbod i öster.
Norr om fyren finns två svarta kanoner uppställda.
Fyren uppfördes 1874. Höjden är 31 m. 12,5 m till plattformen. 30 steg. Fyren automatiserades 1968.
- 8 Husgrund
- 9 FD Kanonhus Tidigare användes byggnaden för att förvara de s k mistlurskanonerna.
- 10 Uthus Tidigare användes byggnaden som elverk. Vid renoveringen 1977 flyttades elverket.
Disponeras av ÖrlBO som TC och förråd.
- 11 Mast
- 12 Tvåvåningshus Disponeras av ÖrlBO
- 13 Jordkällare "
- 14 Uthus Har tidigare använts för förvaring av oljefat.
15. Sjöbod
5,7x3,6 m Disponeras av fyrmästare på Söderarm.

Naturvårdsenheten

- ...
- 16 Sjöbod
6,2x3,5 m   Disponeras av
- ...
- 17 Husgrund   Tidigare fanns här det s k
kruthuset, vilket användes för
förvaring av krutet till
mislurskanonerna (se nr 9).
Kanonhuset flyttades till nr 23.
- 18 Tvättstuga
5x4 m   Disponeras av tillsynspersonalen
som tvättstuga enligt avtal med
Ör1BO
- 19 Sjöbod
3,2x3,0 m   Disponeras av
- 20 Sjöbod
3,25x2,5 m   Disponeras av Skärgårdsstiftelsen
för naturvårdsförvaltningen.
- 21 Sjöbod
4,0x3,1 m   Disponeras av Skärgårdsstiftelsen
för naturvårdsförvaltningen.
- 22 Sjöbod
5,4x2,8 m   Disponeras av Ör1BO.
- 23 Kanonhus 5x2 m   Disponeras av Skärgårdsstiftelsen
för naturvårdsförvaltningen.
- 24 Sjöbod
9,5x2,5 m   Disponeras av
- 25 Sjöbod
8,5x3,5 m   Disponeras av I
- 26 Elverksbyggnad   Byggnaden användes tidigare för
förvaring av tankar etc för mist-
lurssignalering.
- Från och med 1977 för förvaring
av elverket.
- 27 Sopmaja   Öster om sopmajan finns en brygga
och en vinsch samt en dragränna
sprängd i hällen vilket dispone-
ras av Ör1BO. Söder om sopmajan
finns ett prydnadsankare.

Naturvårdsenheten

...
28 Bryggor Tre bryggor och ytterligare pålar för en fjärde i Innerhamnen.

...
På hällen i hamnen: en vinsch och ett prydnadsroder.

29 Telefonhytt Disponeras av allmänheten. För underhåll etc ansvarar naturvårdsförvaltaren. Daglig tillsyn etc utföres av tillsynsman tel

30 Husgrund

Klockstapel Ägs och underhålls av Blidö församling.

Trappor och spänger Disponeras och underhålls av ÖrlBO och naturvårdsförvaltaren gemensamt.

1.5.3 Särskilda anordningar, eller påbyggnader på befintliga anläggningar, får ske i syfte att genomföra luftmätning och länkning för radiotrafik.

2 DISPOSITIONS- OCH SKÖTSELPLAN FÖR ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV.

2.1 Allmänt

Det är angeläget att ögruppen av besökaren upplevs som ett naturreservat av i första hand vetenskaplig karaktär och inte som ett traditionellt utflyktsmål. Friluftsanordningar skall underordnas detta krav och aktiviteterna skall bedrivas på ett sätt som innebär största möjliga hänsynstagande till naturen och landskapsbilden.

Besöksfrekvensen till ögruppen skall fortlöpande registreras.

Inga åtgärder för att ytterligare underlätta tillgängligheten för det båtburna friluftslivet (bojar, ringar etc) skall vidtagas.

2.2 Anordningar för friluftsliv

2.2.1 Bryggor

I Innerhamnen och Västermanshamnen finns skyddade anöringsvikar. Innerhamnen är i första hand avsedd för tillsynsmännens trafik. Västermanshamnen är tillgänglig för allmänheten och här finns brygga, bojar, anöringsvajer och ringar. Bryggan får ej blockeras utan enbart användas tillfälligt.

Naturvårdsenheten

2.2.2 Toaletter och sopor

Vid Västerhamnen finns sopmaja med torrklosett och soptunnor.

Vid Innerhamnen finns torrklosett och soptunnor.

2.2.3 Telefon

Mynttelefon finns i bod nr 29. Skyltanvisning finns vid hamnarna. Boden disponeras av allmänheten. För mynttelefonens garantiavgift svarar naturvårdsförvaltaren.

2.2.4 Säkerhetsutrustning

Förbandslådor skall finnas på sopmajor och skall anskaffas och underhållas av tillsynsmännen.

Räddningsutrustning förvaras i utmarkerad strandbod. Materialet anskaffas och underhålls av tillsynsmännen.

2.2.5 Eldningsplats

Anvisade eldningsplatser har icke iordningställt inom reservatet. Lämplig anordning skall iordningställas i anslutning till befintliga bodar.

2.2.6 Vatten

Färskvattenpump för allmänheten finns.

2.2.7 Övernattningsmöjligheter

Övernattningsmöjligheter för det rörliga friluftslivet för dem som ej har tillgång till egen båt skall medges i begränsad omfattning och enligt förvaltarens anvisningar. Formerna för detta skall beslutas av länsstyrelsen.

Naturvårdsenheten

3. SKÖTSELOMRADEN

Delområde 1 Storön

Beskrivning:

Ön omfattar ca hälften av ögruppens landareal och används som häckplats för vigg, ejder och svärta. Därutöver häckar gräsand, småskrake, rödbena, roskarl, tobisgrissla, hussvala, ängspioplärka, skärpioplärka, sädesärta, stenskvätta och kråka. Häckfågelfaunan relativt fattig på grund av öns karghet.

Naturhamn.

Bebyggelse.

Målsättning:

Centrum för naturreservatet dit friluftslivet kanaliseras.

Åtgärd:

Kanalisering av besökarna och information.

Arlig slåtter av kyrkogården.

Underhåll och rensning av stenlabyrinter och jättegrytor. Städning av samtliga "upplag" av skrot och avfall i skrevor m fl platser.

Underhåll av spänger.

Delområde 2 Kalken

Beskrivning:

Ön hyser en stor koloni alkfågel innehållande ca 70 par sillgrissla, ca 200 par tordmule och ca 35 par tobisgrissla. Därutöver häckade enstaka par ejder, roskarl, labb, silltrut, gråtrut och havstrut.

Målsättning:

Skydda kolonin med alkfågel.

Åtgärd:

Kalken med omkringliggande vatten är redan avsatt som fågelskyddsområde med beträdelseförbud under tiden 1/4-31/7. Regelbunden kontroll av fågelbestånden samt ringmärkning.

Delområde 3 Lillö

Beskrivning:

Ön hyser en stor koloni alkfågel innehållande ca 200 par tordmule samt kolonier av silltrut och gråtrut, ca 100 par ejder och dessutom grågås, svärta, labb, m fl arter.

Målsättning:

Skydda kolonier med alkfågel.

Åtgärd:

Lillö med omgivande vatten är avsatta som fågelskyddsområde med beträdnadsförbud under tiden 1/4-31/7.
Regelbunden kontroll av fågelbestånden samt ringmärkning.

Delområde 4 Tärnskären

Beskrivning:

På Tärnskären häckade sammanlagt ca 110 par ejder. Därutöver häckade enstaka eller några par av följande arter: grågås, gräsand, vigg, svärta, småskrake, labb, silvertärna, tordmule (9 par på Ytter-Tärnan), tobisgrissla, strandskata, rödbena, roskarl, skärpiplärka och stenskvätta. Dessa två öar är de artrikaste inom ögruppen. Tidigare år har många par måsfågel häckat på dessa öar men de har reducerats till 11 par fiskmås, 2 par silltrut och 4 par gråtrut sommaren 1979.

Målsättning:

Skydd för häckfågelfaunan.

Åtgärd:

Eventuellt beträdelseförbud under tiden 1/4-15/7.

Delområde 5 Manskär, Norrkobben och Mats-Olskobben

Beskrivning:

Ca 100 par ejder häckade på öarna varav 75 par på Manskär. Mindre kolonier alkfågel på Manskär (25 par tobisgrissla) och Norrkobben (14 par tordmule och 7 par tobisgrissla). Därutöver häckade enstaka eller några få par av vigg, svärta, småskrake, röd

Naturvårdsenheten

...
bena, roskarl, fiskmås, silltrut, gråtrut, silver-
tärna (12 par på Norrkobben), skärpiplärka och
stenskvätta.
...

Målsättning:

Skydd för häckfågelfaunan.

Åtgärd:

Inga åtgärder torde behövas.

Delområde 6 Skrubban och Skvimparskär

Beskrivning:

1 par grågås häckade på Skvimparskär och sammanlagt ca 25 par ejder på båda öarna. Av måsfågel fanns vardera 1 par labb på Skrubban och Skvimparskär. På sistnämnda ö häckade också 7 par fiskmås, 5 par silltrut och 1 par gråtrut. Båda öarna hade var sin koloni silvertärna, 15 par på Skrubban och 10 par på Skvimparskär. Av alkfåglar fanns 39 par på Skrubban och 27 par på Skvimparskär där även 7 par tordmule häckade. Därutöver häckade enstaka eller några par av vigg, svärta, rödbena, roskarl, skärpiplärka och kråka på dessa två öar.

Målsättning:

Skydd för häckfågelfaunan.

Åtgärd:

De fritidsbåtar som besöker Svenska Högarna lägger ofta till över natten i yttre hamnen. Besökande går ofta i land på Skrubban och Skvimparskär och promenera omkring på öarna. Öarna inbjuder visserligen inte till några längre besök men det skulle eventuellt vara befogat med beträdelseförbud under häckningstiden.

Eventuella störningar skall fortlöpande kontrolleras.

Delområde 7 Övriga småöar inom ögruppen

Beskrivning:

Flertalet öar ej bebodda och övriga bebodda med enstaka eller några par vigg, ejder, svärta, småskrake, gråtrut, havstrut, tobisgrissla, skärpiplärka och sädesärta.

Naturvårdsenheten

Målsättning:

Skydd för häckfågelfaunan.

Åtgärd:

Inga åtgärder behöver vidtagas.

4. RENHÅLLNING

Sopmajorna ägs och sköts av Norrtälje kommun.

5. INFORMATION

Tillsynsman skall informera besökare om gällande föreskrifter.

Information ges i den informationsbod som finns nedanför fyren.

Informationsfolder finns utgiven av länsstyrelsens naturvårdsenhet. Foldern skall finnas tillgänglig på Svenska Högarna (informationsboden), hos naturvårdsförvaltaren samt på länsstyrelsen.

Informationsbod iordningställs i bod nr 7 genom naturvårdsförvaltarens försorg.

6. KOMMUNIKATION

Reguljära kommunikationer saknas. Taxibåt finns t ex i Furusund.

7. TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren svarar för tillsynen av naturreservatet.

Tillsynsman skall normalt finnas anställd under tidsperioden 1 april - 31 augusti.

Tillsynsman med familj disponerar bostad på Storön.

Instruktion och avtal för tillsynsman har upprättats av naturvårdsförvaltaren (bilaga 5).

Naturvårdsenheten

8. UTMÄRKNING

Naturresevatet skall utmärkas av naturvårdsförvaltaren, enligt statens naturvårdsverks anvisningar (SIS O3 15 22). Utmärkning sker genom uppsättning av reservatsskyltar och förbudsskyltar för fågel-skyddat område.

9. DOKUMENTATION AV UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Naturvårdsförvaltaren skall dokumentera i text och, om så erfordras, i bild utföra åtgärder och ange:

- skötselområde
- utförd åtgärd
- år och månad för åtgärdens utförande
- kostnader
- finansiering
- notering om åtgärdens effekt.

Dokumentationen skall tillställas länsstyrelsen årligen och därmed utgöra underlag vid en eventuell revidering av skötselplanen.

10. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Finansieringen av bemanning-arbetsåtaganden regleras i det avtal som tecknats mellan Stiftelsen Stockholms Skärgård, statens naturvårdsverk och berörda myndigheter.

Skärgårdsstiftelsen erhåller årligen driftsbidrag från uppdragsgivarna. Driftsbidragen skall vara inbetalade till Skärgårdsstiftelsen den sista december under avtalstiden.

Driftsbidragen är vid avtalets undertecknande beräknade i budgetårets 83/84 penningvärde:

från SMHI	176 400 kronor
" Örl B O	80 000 "
" SNV	33 200 "
" SjöV	22 900 "
" kommunen	48 500 "

Driftsbidragen skall omräknas med början budgetåret 84/85.

Skärgårdsstiftelsen har att senast den 15 varje december fakturera varje uppdragsgivare det slutliga

Naturvårdsenheten

...
...
bidragsbeloppet för innevarande statliga budgetår, sedan Stockholms läns landsting årligen - första gången 1985 - fastställt sitt omräkningstal för personalkostnader respektive för driftskostnader för nästkommande kalenderår (av totala driftskostnaden för verksamheten på Svenska Högarna belöper ca 80 % på personalkostnader och 20 % på övriga driftskostnader). Omräkningstalen avseende 1984 är 7,2 % (personalkostnader) och 7,5 % (övriga driftskostnader).

Naturvårdsenheten

11. PLAN FÖR VETENSKAPLIG VERKSAMHET

11.1 Allmänt

Ögruppens status bör fortlöpande dokumenteras. I första hand gäller detta de zoologiska kvalitéterna. Dokumentation skall ske genom tillsyningsmans noteringar (vilket anvisas i instruktionen för tillsynsman). Dessa bör kompletteras med annan verksamhet som sträckfågelobservation, ringmärkning etc.

Sträckfågelobservation och ringmärkning har mer eller mindre regelbundet utförts sedan 1975 av ornitologer med lokal anknytning. Verksamheten avses utökas och få fast organisation. 1980 genomfördes en inventering av häckfågelbeståndet i länsstyrelsens regi.

11.2 Ringmärkning - malsättning

Huvudsyftet med ringmärkning är att utforska flyttningsmönstret för olika fågelarter. En standardiserad ringmärkning med fasta rutiner (från år till år likartad fångstinsats med samma metoder) kan även ge en viss uppfattning om fågelarternas beståndsfuktuationer.

Syftet med ringmärkningen på Svenska Högarna är dessutom ett led i utforskandet av fågelsträcket över skärgården. Svenska Högarna ligger strategiskt till i den sträckled mellan Sverige och Finland som varje höst passerar av stora mängder fågel. Ögruppens isolerade läge i den yttersta skärgården gör att många fåglar dras dit.

Medlemmar i Roslagens Ornitologiska Förening har sedan 1975 bedrivit flyttfågelstudier på Svenska Högarna. Ringmärkningen har varit en stor och viktig del av detta arbete. Vid ringmärkningen används slöjnet för infångandet av fåglarna. Näten spänns upp i de få dungar av träd och buskar som finns på Storön.

Svenska Högarna är en av de för närvarande 28 observationsplatser som ingår i det nordiska fågelprojektet "Nordiska invasionsarter - ett samarbetsprojekt för fågelstationer". Syftet med detta projekt är att studera vissa fågelarters oregelbundna, både i tid och rum, flyttningsmönster.

Naturvårdsenheten

...
Flyttfågelstudierna har i huvudsak varit koncentrerade till hösten då det är vid denna tid som de riktigt stora mängderna av fågel passerar över skärgården.
...

Målsättningen är att bedriva ringmärkning, kombinerad med andra fågelstudier, under minst en månad varje höst. Fasta nätplatser används. Ringmärkningen skall omfatta även de i ögruppen häckande fåglarna. Genom en ringmärkning av de fågelungar som produceras inom ögruppen kan man genom de återfynd som ges få veta var just dessa fåglar flyttar, hur betydelsefull den egna produktionen är samt bedöma effekter av oljeskador. Främst bör ringmärkning ske av de sillgrisslor och tordmular som häckar på Kalken och Lillön. Dessa två arter är för närvarande på spridning i Östersjön och en ringmärkning här kan ge viktiga uppgifter om hur denna spridning till nya häckningslokaler sker.

11.3 PMK

Program för miljöövervakning (PMK) har sedan 1981 en bottenstation inom området i position 59° 27,6 och 19° 27,8.

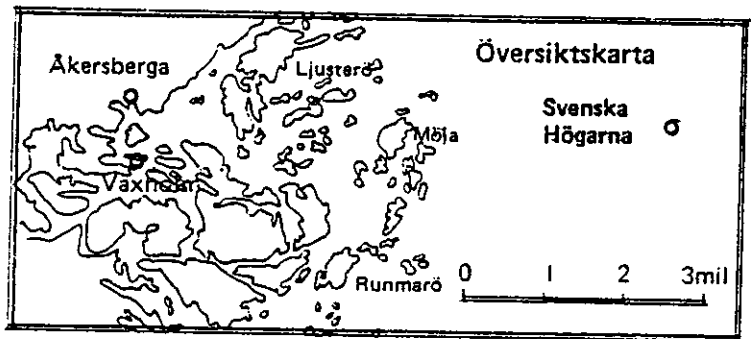
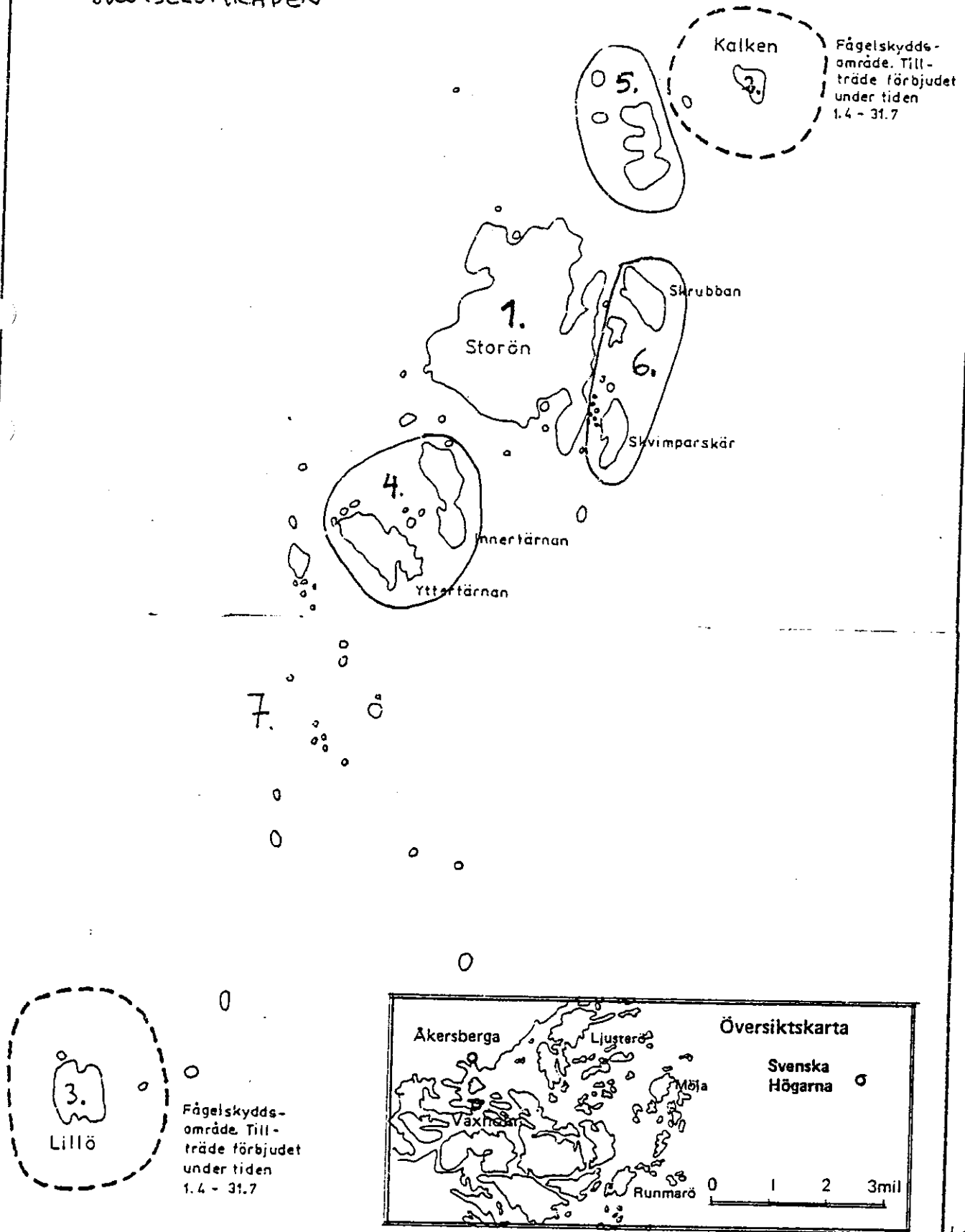
Naturresevatet Svenska Högarna

Long O 19° 27,7'

Long O 19° 32,3'

Lat N 59° 27,6'

SKÖTSELOMRÅDEN

Lat N 59° 24,3'

Skala 1 : 25 000

Gräns för naturresevatet

Svenska Högarna - Storön
Byggnader

Bilaga 2.

